

Европейски икономически и социален комитет

REX/326
Миротворческата роля на ЕС
в контекста на външните
отношения: най-добри
практики и перспективи

Брюксел, 19 януари 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Миротворческата роля на ЕС в контекста на външните отношения:
най-добри практики и перспективи“**

Докладчик: г-жа **Morrice**

На пленарната си сесия, проведена на 19 и 20 януари 2011 г., Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Миротворческата роля на ЕС в контекста на външните отношения: най-добри практики и перспективи“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие становището си на 15 декември 2011 г.

На 477-ата си пленарна сесия, проведена на 18 и 19 януари 2012 г. (заседание от 19 януари 2012 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 190 гласа „за“, 1 глас „против“ и 3 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 Укрепването на мира е закодирано в ДНК-то на Европейския съюз. Самото му създаване, неговото разширяване и оцеляването му във времена на криза свидетелстват за неговия потенциал в тази област. Като общност от нации, които насърчават демокрацията, правата на човека, равенството и толерантността, ЕС има моралното задължение да подкрепя усилията за укрепването на мира по света, а по силата на Договора вече разполага с мандат да изпълнява тази задача. Като най-големия донор на помощи в света, с дългогодишен опит в конфликтни зони и с голям набор от инструменти на свое разположение, той би следвало да оглави международните усилия за укрепване на мира. Въпреки това ЕС не използва в достатъчна степен своя потенциал в областта на укрепването на мира по света, а подкрепата му за постигане на позитивни промени оказва по-слабо въздействие отколкото би трябвало или би могло да се очаква. Въпреки положените усилия за подобряване на съгласуваността чрез създаването на Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), все още не е постигнат интегриран, обобщоевропейски подход. Без ясно формулирана стратегия за укрепване на мира, без по-голям обмен на опит между всички дейности на ЕС за укрепване на мира и в отсъствието на реално сътрудничество с държавите членки, международните донори на помощи, НПО и организациите на гражданското общество, работещи за укрепване на мира по места, потенциалът на ЕС да постига реални и трайни промени в най-размирните региони по света няма да бъде напълно оползотворен. Предизвикателството може би е огромно, но отплатата е още по-голяма. Мирна Европа ще се развива по-добре в един мирен свят.

1.2 С оглед на тези заключения ЕИСК отправя следните препоръки:

Относно стратегията и политиката

- 1.2.1 ЕСВД следва да изготви стратегия за укрепване на мира, която да обхваща цивилната, военната, дипломатическата, политическата и хуманитарната дейност, действията за бързо реагиране, помощта за дългосрочно развитие, краткосрочната помощ, изменението на климата, търговската и инвестиционната политика, както и всички останали дейности на ЕС, които оказват въздействие върху уязвимите райони.
- 1.2.2 Тя следва да създаде оперативна група, включваща представители на ЕП, ЕК, КР, ЕИСК, ЕИБ и неправителствените организации, работещи в областта на укрепването на мира, на която да бъде възложено да изготви тази стратегия.
- 1.2.3 Политиките и програмите на ЕС, особено тези, които се осъществяват в конфликтни зони, следва да могат да бъдат предмет на оценка на въздействието от гледна точка на чувствителността към конфликти, за да се гарантира тяхното съответствие с правилата и ценностите на ЕС и най-ефективното по отношение на разходите използване на помощта от ЕС.

Относно оперативните въпроси

- 1.2.4 Следва да бъде изготвен кодекс от принципи за всички операции на ЕС в конфликтни и предразположени към конфликти зони.
- 1.2.5 Всички проекти за укрепване на мира следва да включват мерки за насърчаване на доброто управление и демократичните принципи (права на човека, свобода на словото, равенство, политически и синдикални свободи), както и стандарти за опазване на околната среда.
- 1.2.6 Следва да се изготвят показатели за наблюдение на напредъка на реформите, а системите за наблюдение следва да се укрепят, като се включат представители на гражданското общество, като се установи по-добър баланс между мъже и жени в органите за наблюдение и като се гарантира ангажираност с реформите. Необходимо е да се постави по-силен акцент върху предотвратяването на конфликти, по-специално върху ролята на образованието и медиите, включително социалните медии, в уязвимите зони, и да се поощряват и популяризират мерките за насърчаване на помиряването, включително диалога между културите и медиацията.
- 1.2.7 Ангажиментът на ЕС към организираното гражданско общество в уязвимите зони следва да се засили чрез увеличаване на подкрепата за организациите, които споделят ценностите на ЕС за насърчаване на толерантността, плурализма и останалите дейности за укрепване на мира, а работата на ЕИСК в тази област следва да се улесни.

- 1.2.8 Следва да се насърчи спазването на Резолюция 1325 на ООН относно ролята на жените за мира и да се окаже по-голяма подкрепа на женските групи, работещи по места, както и на усилията за насърчаване на равенството между половете.
- 1.2.9 Жертвите на конфликт, особено децата, следва да получават по-целенасочено внимание и по-голямо признание и подкрепа от страна на ЕС.
- 1.2.10 Следва да се насърчават, улесняват и подпомагат програмите в подкрепа на уязвимите млади хора, особено момчетата, за да им се даде възможност да играят пълноценна и конструктивна роля в обществото.
- 1.2.11 Набирането и обучението на граждански персонал за участие в мисии следва да се разрасне и подобри, а мисиите следва да се преориентират от военно към гражданско управление на кризи.
- 1.2.12 Следва да се създаде база данни на европейски експерти по укрепване на мира и кандидати за граждански мисии от съдебната система, адвокатските среди, полицията, неправителствените организации в областта на укрепването на мира, както и на медиатори, администратори и политици с опит в тази област.

Относно най-добрите практики и обмена на опит

- 1.2.13 Институциите на ЕС, държавите членки и международните органи следва да обменят помежду си най-важните извлечени поуки; този обмен следва да се подпомага от сборник с най-добри практики в областта на укрепването на мира и по-нататъшно проучване на използването на инструментариума на ЕИСК за разрешаване на конфликти¹.
- 1.2.14 Следва да се обърща по-голямо внимание на обмена на опит между вътрешната миротворческа дейност на ЕС, като програмата на ЕС PEACE в Северна Ирландия, и външните му действия.
- 1.2.15 Следва сериозно да се обмисли възможността за създаване на Европейски център на високи постижения/ институт в областта на укрепването на мира, който да е свързан със и да доизгражда постигнатото от съществуващите структури, както и да следи идеите и препоръките, отправяни от други институции и експерти.

¹ Вж. становище SC/029, „Ролята на ЕС в мирния процес в Северна Ирландия“, докладчик: г-жа Morrice, 2009 г.), ОВ С 100, 30.4.2009 г., стр. 100 - 108.

- 1.2.16 Следва да се организира голяма конференция, посветена на укрепването на мира, на която да се съгласуват всички елементи на новата стратегия за укрепване на мира и да се формулират препоръки за най-добрите начини за споделяне на наученото.

2. Контекст

- 2.1 Настоящото становище е продължение на становището по собствена инициатива относно „Ролята на ЕС в мирния процес в Северна Ирландия“, прието от ЕИСК през октомври 2008 г.², в което се отправя призив към ЕС да постави укрепването на мира в основата на бъдещата си стратегическа ориентация. То разширява обхвата на анализа отвъд границите на ЕС, прави преглед на наличните инструменти за укрепване на мира, особено след създаването на ЕСВД, проучва до каква степен се е извършвал обмен на опит и отправя препоръки за бъдещата работа в тази област.

3. Въведение

- 3.1 Често описван като най-успешния пример за наднационален проект за укрепване на мира в света, ЕС може да бъде пример за подражание за останалите в тази сфера. Фактът, че след края на Втората световна война той успя да обедини заклетите врагове, е може би най-голямото му постижение. Оставането им заедно в рамките на съюз на нациите, увеличаването на броя им и засилването на тяхното влияние в световен план е още един миротворчески триумф, а запазването на тази инерция в разгара на финансова криза ще бъде поредното голямо предизвикателство.
- 3.2 ЕС обаче не беше добре подготвен да носи тежестта на моралното задължение да бъде пример за подражание или лидер на усилията за укрепване на мира по света. При операциите си в конфликтни зони той използва наличния широк спектър от различни инструменти – от управление на кризи през хуманитарна помощ до военна помощ и помощ за развитие. Неговият подход обаче беше лишен от съгласуваност, координация и надеждна връзка с гражданското общество, представляващо обикновените хора.
- 3.3 С влизането в сила на Договора от Лисабон ЕС разполага с нов мандат за укрепване на мира (член 21), нова структура в негова подкрепа (ЕСВД) и нова ръководна фигура (върховния представител Катрин Аштън), която да го осъществява. Следователно вече не би трябвало да има никаква причина ЕС да не може да поеме водещата роля и да окаже реално въздействие върху усилията за укрепване на мира в целия свят.
- 3.4 Сега е подходящият момент ЕС да се изяви като лидер. Непосредствените му съседи преминават през политически, икономически и социални сътресения. В този решаващ момент от историята си те се нуждаят от стабилна подкрепа. Със своята „нова и амбициозна“ политика за съседство ЕС показва, че е готов и има желание да дава личен

² Пак там.

пример. Но както тук, така и при укрепването на мира по света, действията са по-красноречиви от думите.

- 3.5 ЕС има „внушителен потенциал“ да обедини всички аспекти на своето влияние, за да изгради последователен и всеобхватен подход към укрепването на мира, и разполага с необходимите за целта ресурси. В крайна сметка обаче успехът зависи от политическата воля и способността на държавите членки на ЕС да говорят с един глас и от желанието им да окажат пълна подкрепа на една амбициозна обща стратегия за укрепване на мира, която не само ще повиши доверието в ЕС в международен план, но и ще работи за насърчаването на позитивни промени в света.

4. **Предистория**

- 4.1 „Укрепване на мира“ е относително ново понятие в речника на международната дипломатия. То беше дефинирано за първи път от генералния секретар на ООН Бутрос-Гали в неговата Програма за мир от 1992 г. като „действие за идентифициране и подпомагане на структури, които ще полагат усилия да укрепят и затвърдят мира, с цел да се избегне повторение на конфликт“. През 2006 г. ООН създаде Комисия за укрепване на мира, която да оказва подкрепа на усилията за постигане на мир в държави, които се възстановяват от конфликт; през 2009 г. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) създаде Международна мрежа в областта на конфликтите и нестабилността (INCAF).
- 4.2 В европейски контекст понятието „укрепване на мира“ в рамките на външните отношения на ЕС се упоменава за пръв път в приетата през 2001 г. Програма от Гьотеборг за предотвратяване на конфликти, свързани с насилие. Най-скорошното му упоменаване е в член 21 от Договора от Лисабон, в който като основни цели на външната дейност на ЕС се посочват принципът на правата на човека и демокрацията, предотвратяването на конфликти и опазването на мира.
- 4.3 Договорът от Лисабон определя и нова рамка на външните отношения на ЕС. Върховният представител по въпросите на външните работи и политиката на сигурност обединява правомощия, които преди това бяха разпределени между Съвета и Европейската комисия. Върховният представител Катрин Аштън получава подкрепа от ЕСВД, чиито правомощия обхващат дипломатията, развитието и отбраната (трите D: „Diplomacy, Development и Defence“), като всяка една от тези области може да служи за целите на укрепването на мира.

4.4 В рамките на ЕСВД и на ресорните дирекции на ЕК ЕС разполага с голям набор от инструменти, които могат да бъдат използвани за укрепване на мира. Те включват:

- **Цивилни и военни мисии в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО)** – с акцент върху полицията, върховенството на закона, гражданската администрация и гражданската защита – които често са възпрепятствани от липса на обучен персонал. Аспектите, свързани със сигурността и логистиката, се определят като предпоставка за стабилна и безопасна среда за укрепването на мира.
- **Инструмент за стабилност (ИС)** – главният източник на финансиране от ЕС за укрепване на мира. Над 70% от наличните средства (2 млрд. евро за периода 2007-2013 г.) се използват за реагиране при криза, за да се „запълни празнината“ между краткосрочната хуманитарна помощ и дългосрочната помощ за развитие.
- **Партньорство за укрепване на мира** в рамките на ИС, имащо за цел да подобри комуникацията с ключовите партньори в процеса на реагиране при криза. То подпомага работата с организациите на гражданското общество, спомага за разпространението на най-добри практики и предоставя достъп до логистична и техническа подкрепа.

4.5 Много други инструменти на ЕС не са предназначени конкретно за укрепване на мира, но могат да бъдат използвани в подкрепа на тази роля на ЕС. Сред тях са хуманитарната помощ (ЕЧНО), Европейският инструмент за демокрация и права на човека, помощта за развитие по линия на Европейския фонд за развитие (АКТБ/отвъдморски страни и територии) и Инструментът за сътрудничество за развитие (Латинска Америка, Азия, Персийският залив и Южна Африка).

4.6 Някои политики на ЕС, например в областта на търговията, инвестициите на ЕИБ, околната среда, енергетиката или селското стопанство, също могат да бъдат използвани в контекста на укрепването на мира; политиката на разширяване на ЕС съдържа елемент на укрепване на мира, тъй като налага на страните кандидатки изискването да се придържат към основните ценности на ЕС³. Освен това на Европейската политика за съседство (ЕПС), която обхваща 16 от най-близките съседи на ЕС, беше „вдъхнат нов живот“ след „арабската пролет“ с включването на аспект на укрепване на мира, с цел да се подпомогне изграждането на „дълбока и устойчива демокрация“. В новата „Програма за промяна“ на ЕС се предлагат различни начини за засилване на ролята на ЕС в укрепването на мира.

3

Вж. параграф 2 от заключенията на Съвета относно разширяването и процеса на стабилизиране и асоцииране, 3132-ро заседание на Съвета по общи въпроси от 5 декември 2011 г.: „Процесът на разширяване продължава да укрепва мира, демокрацията и стабилността в Европа и дава възможност на ЕС да бъде в по-добра позиция, за да посрещне световните предизвикателства. Преобразяващата сила на процеса на разширяване поражда дълбоки политически и икономически реформи в обхванатите от процеса на разширяване страни и носи ползи за ЕС като цяло. Успешното приключване на преговорите за присъединяване с Хърватия е категорично доказателство за това и изпраща положителен сигнал към по-широкия регион“.

4.7 По-голямата част от дейността на ЕС за укрепване на мира протича в рамките на външната политика; ЕС обаче провежда и уникална мирна инициатива на собствената си територия. През 1996 г. беше създадена специална програма на ЕС в подкрепа на мира и помириенето в Северна Ирландия и граничните области на Ирландия, която в момента е в третия си цикъл на финансиране⁴.

5. Укрепване на мира – предизвикателства

5.1 В търсене на определение и стратегия

5.1.1 Въпреки че днес укрепването на мира е широко прието като ценен нов подход към намесата в конфликтни зони, точно определение на това понятие не съществува. Някои смятат, че то се прилага единствено с цел стабилизиране и възстановяване на райони след конфликт. Други считат, че то запълва празнината между политиката за отбрана и политиката за развитие. Трети го описват като „каталитичен процес, който обхваща диапазона от предотвратяване на конфликти през управление на кризи, омиротворяване и опазване на мира до стабилизиране след конфликт“.

5.1.2 Ако разгледаме различните елементи, „**опазването на мира**“ е свързано със сигурността и отбраната, „**омиротворяване**“ означава използване на дипломатически средства за постигане на политическо споразумение, а „**укрепването на мира**“ обхваща и двете, както и други аспекти. В идеалния случай това е процес, който започва преди да дойдат мироопазващите сили или миротворците, и ако е успешен и траен, може да направи присъствието им излишно. Всеобхватно, изцяло консултативно и дългосрочно, укрепването на мира вероятно може да бъде описано като „процес с отворен край, чиято цел е да помири различията, отваряйки врати и разширявайки кръгозора“.

5.2 Необходимост от съвместна позиция

5.2.1 Независимо какво е определението, експертите са единодушни, че укрепването на мира е „изключително сложен процес, включващ широк кръг от участници, които развиват дейност в областта на военната и цивилната намеса, дипломатията и финансовата и техническата подкрепа в краткосрочен и дългосрочен план на местно, национално и международно равнище“. Голямото предизвикателство е да се намери начин да се постигне „съгласуваност, координация и взаимно допълване“ между широкия спектър от политики, участници и инструменти в тази област във и извън ЕС. Главната пречка

⁴

Вж. становище CESE 580/1995, „Проект за известие до държавите-членки относно определянето на насоки за инициатива в рамките на специалната програма за подкрепа на мира и разбирателството в Северна Ирландия и граничните графства на Ирландия (SEC(95) 279 окончателен)“ (докладчик: г-н Frerichs, 1995 г.), ОВ С 236/29, 11.9.1995 г., и становище CESE 638/2010 - 2010/0004 (COD), „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно финансовото участие на Европейския съюз в Международния фонд за Ирландия (2007-2010 г.)“, COM(2010) 12 – 2010/0004 (COD)“, (докладчик: г-н Smyth, 2010 г.), ОВ С 18/114, 19.1.2011 г.

е, че отделните държави членки и отделните външни донори имат различни приоритети и когато нуждите и интересите им се разминават, е възможно да възникне напрежение.

5.2.2 В самия ЕС сложността на структурите в различните институции и дирекции е още едно сериозно предизвикателство пред практическата координация между органите, които отговарят за тази сфера. По същия начин е крайно необходимо да се осигури съгласуваност между политиките, насочени конкретно към уязвимите зони, като помощта за развитие, и политиките, които могат да окажат голямо въздействие върху тях, по-специално в областта на търговията, инвестициите, изменението на климата и енергийната политика. Създаването на ЕСВД се разглежда като реална възможност да се постигне съгласуваност в политиката и практиката както между институциите на ЕС, така и между ЕС, неговите държави членки и останалите големи донори, като Организацията на обединените нации, САЩ, Китай и други заинтересовани страни.

5.2.3 „Светият Граал на всеобхватния подход“ все още остава непостижим, но се полагат усилия за по-съгласувано използване на инструментите на ЕС. Скорошен пример за това е приобщаващият подход към Судан и Южен Судан, за който Съветът по външни работи се договори през юни 2011 г. и който обхваща редица дейности – от политически диалог през изграждане на граждански капацитет до помощ за развитие и търговско сътрудничество. Неотдавнашната „Програма за промяна“ на ЕС, която преразглежда приоритетите на политиката за развитие, е още един пример за нов подход към укрепването на мира. В предложенията се поставя акцент върху правата на човека, демокрацията, равенството, доброто управление и връзките с гражданското общество. В някои среди това се счита за ценен нов начин на мислене, докато други смятат, че този подход не стига достатъчно далече.

5.3 По-активна роля на гражданското общество в преобразуването на конфликти

5.3.1 Процесът на преобразуване на конфликти изисква фундаментални промени в нагласите и поведението. Включването, ангажираността и диалогът са оръжия срещу страха, омразата, нетолерантността и несправедливостта и са основните елементи, които създават условия за предотвратяване на конфликти и укрепване на мира. Тази работа трябва да се върши на най-ниското и близко до обикновените хора равнище, където укрепването на мира е от най-голямо значение. Тук вече участието на организациите на гражданското общество, които споделят с ЕС ценности като равенство, права на човека, приобщаване и толерантност, не може да се оставя на случайността; трябва да се отдаде приоритетно значение на подкрепата за хората, които са уязвими, изложени на риск или чието мнение остава нечуто.

5.3.2 Широко прието е, че организациите на гражданското общество играят ключова роля за гарантирането на ефективността и дългосрочната устойчивост на стратегиите за укрепване на мира. Сътрудничеството и консултациите с местните „недържавни участници“ не само водят до по-добро разбиране от страна на ЕС на ситуацията на конфликт от възходяща

перспектива, но и гарантират приобщаването на обикновените хора към процеса. Освен това те спомагат за насърчаването на „по-чувствително към конфликтите“ укрепване на мира и оказват положителна подкрепа на усилията в тази област.

- 5.3.3 До този момент фокусът на дейността за укрепване на мира, било то на политическо или на оперативно равнище, имаше тенденцията да пренебрегва групите, които могат да окажат решаващо влияние върху процеса. Жените, които в много случаи съхраняват социалната тъкан по време на конфликт, рядко са представлявани в процеса на взимане на решения. Подходът „обратно на работа“, прилаган от търговците в конфликтните зони, е важен пример за жизнестойчивост, която заслужава подкрепа. Синдикалната дейност, като демонстрациите за мир и солидарност, каквито често можеха да се видят по улиците в страните, които сега са част от ЕС, е още един ефективен ресурс в подкрепа на укрепването на мира. Младите хора се нуждаят от подкрепа, за да канализират енергията си по конструктивен начин, а уязвимите групи, особено жертвите, се нуждаят от целенасочено експертно внимание.
- 5.3.3.1 Предотвратяването на конфликти и помирието между разделени групи получават все по-голямо признание като фактор, заслужаващ по-голямо внимание в усилията за укрепване на мира. В това отношение жизненоважна роля играе образованието, което учи младите хора не само да приемат, но и да зачитат различията. Друг значителен фактор, който трябва да се има предвид, са медиите, по-специално ролята, която могат да изпълняват социалните медии, оказвайки влияние в положителна посока. Насърчаването на специфични стратегии за сближаване на отделните групи, като например межкултурния диалог и медиацията, е друг важен аспект на тази дейност.
- 5.3.4 Структурираният диалог между ЕС и организациите на гражданското общество в конфликтните зони може да създаде трайни връзки и разбиране на най-близкото до гражданите равнище. Заради тесните си връзки с организираното гражданско общество, ЕИСК има отличната възможност да играе по-голяма роля в отношенията на ЕС с организациите, представляващи обикновените хора в тези региони. Той вече е установил сътрудничество с предприятия, синдикати и други участници в райони като Китай, Тибет, Ливан, Северна Африка и АКТЬ, и би искал да засили този обмен на опит, за да „подпомага и подкрепя“ усилията на организациите на гражданското общество и работата с ЕС по проекти за укрепване на мира.
- 5.4 По-голямо признаване на ползата от обмена на опит
- 5.4.1 Като общност от 27 нации, обединени в името на общото благо, ЕС има възможността да споделя с останалите собствения си специфичен опит. От своя процес на взимане на решения до стратегията си за разширяването, ЕС може да предложи примери за практики, които могат да бъдат възпроизведени от регионални сдружения в други части на света. Африканският съюз например е организация, която следва европейския подход; има и други, които имат желание да последват този пример. Съществуват

други успешни примери на страни и региони, които са успели да постигнат промяна, без да се стига до конфликт; те заслужават да им се отдаде дължимото внимание в политиката и практиката в областта на укрепването на мира.

5.4.2 Тъй като работи за укрепване на мира във външните си отношения от създаването си, ЕС може да сподели и богатия си опит от райони като Югоизточна Азия, Близкия изток, Централна Америка, Балканите и Африка на юг от Сахара. Някои негови намеси постигнаха голям успех, други – в по-малка степен. Наистина резултатите от намесата на ЕС в някои конфликтни зони бяха остро критикувани, но дори и този опит може да бъде от полза за политиката, ако „извлечените поуки“ бъдат поделени по подходящ начин.

5.4.3 Много може да се научи от „споделянето на положителен опит“. Мирният процес в Ачех (Индонезия), възстановяването на канализационната система в разделения град Никозия⁵ и подкрепата на ЕС за мира в Северна Ирландия са примери, които могат да бъдат използвани по-широко в инструментариума на ЕС за укрепване на мира. Въпреки че няма универсален подход, който да се прилага към всички случаи, съществуват някои основни принципи, валидни за голям брой конфликтни зони, които не могат да бъдат пренебрегвани.

5.4.4 Проучванията обаче сочат, че този обмен на опит не е залегнал стабилно в политиката на ЕС, особено що се отнася до вътрешната и външната дейност. В случая с програмата РЕАСЕ в Северна Ирландия се наблюдава липса на какъвто и да било систематичен подход към споделянето на знания с други райони на конфликт. Предвид факта, че на ЕС се отдава заслугата за това, че е спомогнал за постигането на мир в региона, че работната група на Барозу за Северна Ирландия препоръча да се извършва обмен на опит с други конфликтни зони и че именно с тази цел беше създадена „мрежа за мир“, очевидната липса на взаимодействие с външната дейност е пропусната възможност и голяма политическа грешка.

5.5 Към създаване на Център за укрепване на мира

5.5.1 С оглед на това трябва да се положат още много усилия, за да може ЕС да се утвърди като световен лидер в стратегията за укрепване на мира и да се гарантира, че работата му има по-голям обхват и въздействие. Едно от обсъжданите предложения е създаването на Европейски институт за мира, препоръчано от бившия президент на Финландия и от шведския министър на външните работи, с цел да се осигури по-голяма „съгласуваност, координация и взаимно допълване“ на усилията на ЕС за укрепване на мира. От своя страна, лидерите на Северна Ирландия предложиха създаването на международен център на високи постижения, който да работи в областта на

⁵

Вж. становището на Комитета на регионите относно „Дипломация на градовете“ от 12 февруари 2009 г. (ОВ С 120/01, 28.5.2009 г.)

укрепването на мира извън Белфаст, за който поискаха средства по линия на програмата PEACE на ЕС; Европейският парламент също се включи в дебата, като изготви политически документ, озаглавен „Blue Print for an Institute for Peace“ („Проект за Институт за мира“).

- 5.5.2 Възможността за създаване на нов институт/център, който да е свързан с останалите работещи в тази област органи, като Европейския институт за изследване на сигурността (ЕИИС) или Агенцията за основните права, заслужава да се обмисли сериозно. Ако такава организация може да засили акцента върху независимите експертни консултации, диалога, обучението, проучването и споделянето на опит между работещите в тази област, тя може да се окаже ценна придобивка в подкрепа на работата на ЕСВД в тази жизненоважна сфера на дейност на ЕС.
- 5.6 Възможност, която не трябва да се пропуска
- 5.6.1 Настоящото становище се съсредоточава върху начините, по които ЕС би могъл да се организира възможно най-ефективно, за да играе по-конструктивна роля в най-голямото предизвикателство, пред което е изправен светът днес – разрешаването на конфликти. Фактът, че не съществува определение за „укрепване на мира“ и че ЕС все още не е изготвил стратегия в тази област, означава, че работата трябва да започне практически от нулата. Пред ЕС се открива рядка възможност в областта на международните отношения, каквато може и да не се появи отново.
- 5.6.2 Създаването на ЕСВД би следвало да позволи на ЕС да оползотвори тази възможност и да застане начело на международната дейност за укрепване на мира. Сега предизвикателството е да се изготви специфична стратегия за укрепване на мира, която да постига съгласуваност не само между програмите и политиките на ЕС, но и между ценностите и интересите на ЕС и неговите държави членки. Това може да се окаже трудно в отсъствието на обща външна политика, установяваща приети принципи за намеса или ненамеса в конфликтни зони; някои обаче вярват, че „общоевропейският подход“ е единственият начин да се гарантира, че усилията за укрепване на мира дават реални резултати на място.
- 5.6.3 Историята е научила ЕС какви са предимствата на демокрацията пред диктатурата, колко важни са правосъдието, равенството и правата на човека и колко опасни са нетолерантността, ксенофобията, дискриминацията и предразсъдъците. От Световната война до падането на Берлинската стена ЕС върви непрекъснато по пътя на укрепването на мира, затвърждавайки постиженията си и проправяйки пътя за тези които искат да следват примера му. Той е минавал през много периоди на изпитания, какъвто е и настоящата финансова криза, но неговите основни ценности винаги са били мерило за дейността му във и извън неговите граници.

5.6.4 В този момент на вътрешна криза и самоанализ ЕС не трябва да губи от поглед по-общата картина и глобалните си отговорности. Той не трябва да изоставя външнополитическите си ангажменти и трябва да си изгради специфична роля, с която никоя друга нация или група от нации да не може да се съревновава. Като миротворец ЕС допринася със своята история, морални ценности и уникалната си „марка“ – намеса, основаваща се на възходящ принцип, в област, в която най-ценени са авторитетът, разбирането, опитът, щедростта и доверието. Като световен лидер в областта на укрепването на мира ЕС също се нуждае от увереност, решимост и кураж, за да върви напред.

Брюксел, 19 януари 2012 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson

*

* *

NB: Следва приложение

ПРИЛОЖЕНИЕ

Лица, интервюирани при изготвянето на настоящото становище:

1. г-н Gerrard Quille (съветник в областта на политиката за сигурност и отбрана, отдел „Политика“, ГД „Външни политики“, Европейски парламент);
2. г-жа Franziska Katharina Brantner (ЧЕП) – член на групата на Зелените/Европейския свободен алианс, член на Комисията по външни работи, докладчик по предложението за регламент за създаване на инструмент за стабилност и член на делегацията за връзки с Израел;
3. г-н Marc Van Bellinghen, и.д. началник отдел, и г-н Andrew Byrne, администратор, Политически съвет по световни и многостранни въпроси, Дирекция В „Предотвратяване на конфликти и политика на сигурност“, отдел „Укрепване на мира, предотвратяване на конфликти и медиация“, Европейска служба за външна дейност;
4. г-н Kyriacos Charalambous, ръководител програма – политики на ЕС, ГД „Регионална политика“, Д1, отдел „Координация на програми, отношения с други институции и НПО, опростяване, фонд за солидарност“ и г-жа Tamara Pavlin, ръководител програма – политики на ЕС, ГД „Регионална политика“, Д4, отдел „Ирландия, Обединено кралство“;
5. г-жа Catherine Woollard, изпълнителен директор, Европейско бюро за връзка в областта на укрепване на мира (EPLO);
6. г-жа Olga Vaus Gibert (директор по международни отношения – изграждане на мира – планиране на реакция на кризи, Служба за инструментите в областта на външната политика, отдел „Дейности по инструмента за стабилност“);
7. г-н David O'Sullivan, главен оперативен директор, Европейска служба за външна дейност;
8. проф. д-р Joachim Koops, академичен директор, „Проучвания на мира и сигурността в Европа“, колеж Vesalius, Брюксел, и директор на Global Governance Institute;
9. г-жа Danuta Hübner (ЧЕП) – член на групата на Европейската народна партия, председател на Комисията по регионално развитие, член на Специалната комисия по финансовата, икономическа и социална криза, член на делегацията за връзки със Съединените щати и заместник-член на Комисията по икономически и парични въпроси;
10. г-н Van den Brande, председател на комисия CIVEX, Комитет на регионите;
11. г-жа Mireia Villar Forner, старши съветник в областта на политиката за предотвратяване на кризи и възстановяване, ООН/ПРООН.